

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul:
Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe
se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor
un șir petiț 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile
se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Din durerile trecutului

Viața strămoșilor noștri pe aceste plaiuri a fost o mucenicie zilnică, iluminată doar de bucuria cea mai netrupească ce-o dă credința în Dumnezeu și victoria de fiecare moment a spiritului asupra urgiei neîntrerupte, revărsată de dușmani puternici peste traiul lor.

Greu mai întâlnești în istoria omenirii spectacolul grandios al unui atât de prelungit și încordat războiu între cele două puteri universale etern antagoniste, dar nici odată atât de net separate, ca în istoria noastră: spirit și materie. Deoparte, de partea poporului nostru, numai sufletul cu regiunea lui religioasă și morală, cu înfățișarea modestă, desbrăcat de orice armă și prestigiu material; de cealaltă parte, de partea asupritorilor noștri și a uneltelor lor, numai forță de stat, latifundii, momeli și amenințări, pentru a smulge din sufletul celor fără nici o «putere» de aceasta convingerea religioasă și românismul lor. Iar biruitor rămâne în acest lung războiu cel slab la aparență, dar tare în realitate: cel cu sufletul, poporul nostru.

Cine vrea să urmărească intuitiv un episod din acest război zguduitoare, atacurile perfide, loviturile barbare, strigătele de durere și tot cortegiul impresionant al suferințelor celor fără arme trupești, dar în același timp rezistența lor supraomenească, să citească pasionantă operă recentă a P. C. S. Dr. Gheorghe Ciuhandu: *Episcopii Samuil Vulcan și Gherasim Raț (1830—40)*.

Istoricul, de-o activitate atât de fecundă, al vieții bisericești din Crișana ne-a zugrăvit, în această monumentală și erudită lucrare, în culori vii, bazat pe temeinice și multilaterale informații — cele mai multe inedite — o decadă de zbucium, de apărare a legii strămoșești, de realizări culturale și naționale la românii din ținutul Aradului.

Acțiunea prozelitistă deslănțuită în primăvara anului 1834 de episcopul unit dela Oradea, Samuil Vulcan, asupra românilor ortodocși din eparhia Aradului, la început vacantă, iar dela 1835 condusă de vrednicul episcop Gherasim Raț, e descrisă în toate aspectele ei revoltătoare. Mijloacele de cari se servea catolicismul și atunci nu fac decât să prelungească un întunecat și barbar ev mediu, să ilustreze încăodată cinismul și cruzimea proverbială a confesiunii care și-a legat numele de cele mai triste pagini din istoria religioasă a omenirii.

Ar trebui să cităm sute de pagini din scrierea părintelui Ciuhandu, ca să putem reda adecvat toată monstruoșitatea acelei persecuții religioase. Paginile acestea ar trebui citite de fiecare român care vrea să se edifice asupra spiritului catolic în ceea ce are el mai esențial și asupra genezei uniației române. Ele constituiesc, împreună cu cele două volume despre «Desro-

birea religioasă a Românilor. Ardeleni» ale dlui profesor *Silviu Dragomir*, un rechizitoriu neperitor și de nedesmințit la adresa catolicismului inchiuzitorial.

Samuil Vulcan era ajutat în acțiunea sa de captare a poporului ortodox din ținutul Aradului de autoritatea comitatensă, de solgăbirăii și notarii unguri și în special de câțiva latifundiați stăpâni peste satele asupra cărora s'a deslănțuit urgia unionistă: de *Márkovits Iósef*, prefectul domeniului erarial de pe care au fost cucerite 8 comune, de *contele Königsegg* de pe domeniul căruia au fost silite să treacă la uniație 7 comune, de *nemesul Török István* și *Salbek Iakab* de pe domeniile cărora încă au fost desmembrate câteva comune.

Câteva pilde: *contele Königsegg*, care la 1829 revocase sesiunile parohiale ale preoților din nouă sate de pe teritoriul domeniului său, pune la 1834 pe administratorul moșiei sale dela Susani, pe un anume *Rady*, să scrie administratorului *Keresztes Antal* dela Șebiş să se silească să atragă la uniație pe preotul *Moise Ghergariu* din *Nădăbești*, unul din cei lăsați mai înainte fără sesia parohială. «*Rady* comunica în chip confidențial colegului și pretenului său, cum *contele*, din specială considerație (?) față de preotul *Moise Ghergariu*, fiindcă-l aflase deștept și de toată încrederea, l-a împărțit de anumite imunități personale. Iar ingraturul de popă valah, acum se împotrivesc intențiilor contelui de-a propaga uniația pe moșile sale. Și, ce e mai mult, *contele* nu numai că e gata să-i revoace imunitățile, dar vrea să-i facă și alte mizerii... Șpanul dela *Nădăbești* este deci sfătuit de colegul său dela *Susani*: să-l iee de scurt pe preotul, ca acesta să dovedească *Excelenței Sale* că nu înzadar s'a încrezut în dansul mai mult decât în ceilalți preoți și să nu se dee înapoi de lume, ci după cum au primit și ceilalți mai slabi de judecată colegi ai lui, și el să se întoarcă la unire cu toate oile și caprele sale... Eu am aflat — spune șpanul mai departe — dela *Excelența Sa* că toți cei de pe domeniul său au să fie convertiți, dar mai ales vrea să-l frângă pe preotul *Moise*. Vei face deci mult bine, dacă-l câștigi, căci ceilalți șpani i-au câștigat pe preoții de sub mâna lor» (pg. 140—1).

«Oficialii și argații domeniului ai lui *Salbeck Iakab* cutreerău satele acestuia, încercând să determine iobagii de-a primi uniația». «*Fanaticul domn* de pământ, totodată și jude de *Tablă* al comitatului, chemă la *Petriș*, sediul său boieresc pe preotul unit *Eutimie Popovici*, ca să slujească în biserica ortodoxă și să facă propagandă» (130—131).

Ca momeală de-a prinde pe bieții iobagi era veșnic promisiunea că li se vor usura sarcinile iobăgești.

Locuitorii din comuna *Negrea* denunță, în cererea de-a fi lăsați să se reîntoarcă la ortodocși, ca elemente de captatie următoarele făgăduințe: «reducerea la 12 a zilelor de robotă, reducerea dijmelor la $\frac{1}{10}$ în loc de $\frac{1}{5}$, cât li se lua după roadele pământului; apoi că terenul numit *Pustufa* pe care îl aveau mai înainte dela domnul de pământ pe bani grei de 100 fl., îl vor avea, după uniație, fără nici o plată» (pg. 171). Momeli de acestea denunță aproape toate comunele în cererile lor de-a fi eliberate din lanțurile uniației.

După ce oamenii erau «convertiți» cu astfel de promisiuni și amețiți cu rachiu din belșug (un «misionar» unionist a împărțit, după declarația naivă a preotesei sale, numai în *Pauliș 20 acae* de rachiu — peste 1000 litri rachiu de «propagandă») și cu bani (episcopul *Samuil Vulcan* se laudă că a cheltuit 13.000 florini în primăvara anului 1834, în acest scop), venea în grabă o delegație de oficianți unguri dela comitat, care constatau numărul celor ce voesc să treacă și dacă erau majoritatea, lua pe loc biserica și școala dela ortodocși și o dădea uniților. «Constatarea» aceasta se făcea iarăși cu mijloace foarte suspecte.

Așa de pildă comuna *Revetiș* în cererea sa de-a fi eliberată de uniație, cerere semnată prin opt fruntași ai comunei, declară că numai primii doi din semnatari au fost acasă când a venit «deputația» în sat pentru treceri. Iar unul din cei doi, nu s'a prezentat înaintea deputației.

Comuna *Minead, Bocsig, Neagra* și altele se plâng că atunci când a venit «deputația» comitatului, pe cei absenți i-a scris la uniți soțiile sau copiii minori.

Cu adevărat machiavelică era procedura că odată înscris cineva la uniți — chiar fără voia lui — nu se mai putea întoarce înapoi decât după nemeapomenite formalități burocratice. «Procedura de-a intra în tabăra catolică era dintre cele mai ușoare. Nu aveai, spre acest scop, decât să-ți dai tu, sau oricine să-ți deie numele, că dorești să îmbrățișezi credința catolică». Dar «se creiau artificii din cele mai silnice pentru a împiedeca pe cei trecuți de-a reveni la vechea religie și pe cei rămași în credința veche de-a se constitui în comunitate și de-a-și ținea biserica și preot, decât numai dacă numărău cel puțin 100 de suflete». «Întoarcerea dela catolici la vechea religie, necatolică, era legată de formalități grele de îndeplinit: Satele, cari voiau să revină, treceau prin șicanele unei instrucții religioase în principiile credinței catolice, în curs de 6 săptămâni, ceea ce uneori ținea cu anii, deoarece instrucția se făcea, pentru mai bună capacitate (?) cu fiecare individ separat. Și dacă această catecheză rămânea infructuoasă, se făcea din nou raport la autorități și până la regele. Acesta, apoi, dădea voie, ca doritorii de revenire la ve-

chea lor credință să facă petiție către regele, arătând — fiecare petiționar! — motivele sale pentru «deserțiune» dela religia catolică, pentruca apoi să se deie din nou prilej administrației publice să-l examineze pe petiționar și cauza sa, pentru ca după aceea să se propună, sau nu, regelui de a-i da voie să se întoarcă la vechea sa religie, ori să rămână catolic». (În ținutul *Hațegului* sate declarate dela 1782 că vreau să revină la ortodocși, erau încurcate încă și pe la 1830!).

Astfel biserica ortodocșilor li se lua la moment, în urma înscrierii prin fraudă sau momeli a unei jumătăți de sat la uniți, dar n'o mai puteau recăpăta nici în zeci de ani chiar dacă în momentul următor, oamenii înțelegând de ce e vorba, protestau contra celor săvârșite. Mai mult, bieții oameni înscriși prin astfel de tertipuri pe lista uniată, nu mai puteau chema preotul ortodox pentru trebuințele lor religioase: toate cererile comunelor din ținutul Aradului, momite la 1834—5, cuprind jalba că oamenii își îngroapă morții singuri, rămân cu copiii nebotezați, traesc necununași etc. Insuși episcopul *Samuil Vulcan* «denunță» la 15 Octombrie 1834 la comitat pe «uniții» din ținutul *Șebişului* «că se îngropau fără preoți, deoarece nu li se îngăduia înmormântarea cu preoți ortodocși» (pg. 211).

Dar este imposibil să relevăm toate laturile machiavelice ale acestei acțiuni prezidată de acea unealtă în mâna catolicismului și unguismului, care a fost episcopul *Samuil Vulcan*, despre care s'a creat pe nedrept legenda că a fost un mare român și un mare sprijinitor al culturii românești. Părintele *Ciuhandu* spulberă cu argumente definitive această legendă. *S. Vulcan* a lucrat la ordinul și mâna în mână cu dușmanii noștri seculari. Cancelarul de curte *Adam Reviczky*, prin referatul său din 21 Decembrie 1834, propune regelui asigurarea materială a preoților trecuți la uniți; pentru a se îndemna și alții la trecere. «Dansul spune că provocase pe *Samuil Vulcan* să contribue spre acest scop. Raspunsul episcopului unit este foarte elocvent. El spunea că zelul său a avut de urmare că până acum, în dieceza sa au trecut la uniație 16 sate». Episcopul arată cât a cheltuit până acum și cere să se reguleze această chestiune în interesul prozelitismului catolic (pg. 182).

Părintele *Ciuhandu* stabilește că tot naționalismul lui *Samuil Vulcan* era o gogoriță cu care voia să câștige pe românii ortodocși din ținutul Aradului, căci în jurul său și în eparhia *Orăzii* nu a existat în timpul acestui episcop absolut nici o manifestare culturală. Asesorii săi erau niște figuri șterse de maghiaroni (*Vasile Erdélyi*, cel mai remarcabil dintre ei, urmașul în scaun al lui *Samuil Vulcan*, coresponda în ungurește cu satele românești). În gimnaziul din *Beiuș* întemeiat de *S. Vulcan* din veniturile imensului latifundiu dat episcopiei

de Oradea pentru propaganda catolicismului, limba de predare era, după dispozițiile lui S. Vulcan, cea latină. De această școală nu se leagă nici un aume ilustru în cultura românească, nici o mișcare culturală, cum se leagă de școlile dela Aradul căruia S. Vulcan voia să-i dea lecții de românism.

Mai mult chiar, părintele Ciuhandu declară: «Noi nu cunoaștem nici o carte românească ce să se fi tipărit cu cheltuelile acestor episcopi latifundiar, în vreme ce profesorii săraci dela Arad se întreceau să tipărească la cărți, pe cari le cetesc tot ortodocșii, — în nordul unit necomandându-se decât rar de tot câte una.

Cei trei mari ostracizați ai Blajului — cu cari acum se laudă — n'au aflat nici în S. Vulcan un mecenat. El s'a mulțumit să aibă o copie manuscrisă de pe Cronica lui Șincai, dar n'a avut curajul sau largheța s'o tipărească. Tot un profesor sărac dela Arad, Alexandru Gavra, a tipărit-o, fără nici un ajutor dela episcopul S. Vulcan. Cărțile celor trei mari luceferi ai Blajului au fost publicate de ortodocși și citite de ortodocși. Ele nu erau pe placul oficialilor uniști, cu românismul lor dârș și cu dovezile lor istorice prea puțin favorabile unirii dela 1700. Așa se explică de ce până și mitropolitul sârb dela Carlovei, da binecuvântarea pentru tipărirea Cronicii lui Șincai, pe când de Samuil Vulcan nu se pomeneste nimic. (Ostilitatea față de anumite idei din scrierile acestea o manifestă episcopia unită dela Oradea în mod vădit la 1863 și 1864 când se gândește la tipărirea lor, cam forțată de împrejurări, dar numai după o prealabilă suprimare a «propozițiilor antibisericești») (pg. 382).

Ce mai rămâne atunci din legenda despre «academia științifică românească» dela curtea episcopală din Oradea? E o întrebare legitimă a părintelui G. Ciuhandu.

Cartea aceasta, bogată ca un stup, în fapte, informații, idei, e păcat să nu fie cetită de fiecare român.

Dr. D. STĂNILOAE

C. preoți să stea în fruntea mișcării

Oastea Domnului

* FOIȘOARA *

Orizonturi spirituale

— Ostroave de lumină —

Am avut totdeauna profundă oroare față de spiritele ieșite din atmosfera fetidă a cafenelei și o mare aversiune față de glumele triviale de maidan. Dar port în sufletul meu o întreagă recoltă grea din acele spirite de cabinet cari înseamnă o fulgurantă țâsnire de inteligență. Imi îngădui să evoc în rândurile liminarii ale acestui articol unul din acele subtile și frumoase spirite care a făcut pe vremuri deliciul amatorilor de glume tonice și cuviincioase. Este o butadă incisivă, dar cum nu se poate mai reconfortantă, atribuită marelui francez Clemenceau. Acesta, imediat după rășboiul mondial, a primit vizita primului președinte al tinerei republici poloneze, țară născută din pătimiri și din cenușa acestui rășboi. Președintele era celebrul pianist Paderewski. Tigru l-a primit afabil, s'a uitat la el contrariu, a lăsat să-i fluture pe buze un zâmbet metalic și rece ca un fier, apoi i-a spus doar atât: ce decădere!... Ce decădere să te cobori de pe culmile înflorite ale artei divine în nimicnicia treburilor de stat! Nu găsesc expresie mai potrivită pentru a caracteriza și

Declarații de mare importanță. Într'un interview recent acordat M. Sa Regele Carol al românilor unui corespondent diplomatic al marelui cotidian *Daily Telegraph*, Suveranul nostru a zis, despre revizuirea tratatelor, următoarele:

„*Ungaria*, — spune Regele, — *trebuie să recunoască, că nu putem admite nici o modificare a tratatelor de pace. Nu poate fi nici o umbră de discuție asupra revizurii tratatelor.*

Asupra acestui punct cred că pot vorbi nu numai pentru țara Mea, ci și pentru Mica Înțelegere. Nu a fost niciodată posibilă să se tragă o linie de frontieră perfectă. Știu că există ungurii înăuntrul frontierei României, dar mai știu că sunt și români cari au rămas înăuntrul frontierelor Ungariei. Noi nu facem nici un fel de propagandă pe această temă.

Recunosc că sunt astăzi Suveranul unei țări care, cu toată majoritatea covârșitoare de români, cuprinde și însemnate minorități de alt neam. Păstrez totdeauna în minte Mea această situațiune când cântăresc hotărârile mele politice.

Nu voi face niciodată lucruri care ar merge împotriva marelui majorității, a românilor. Totuși, aceasta nu înseamnă că nu trebuie să respectăm drepturile minorităților. În să vă spun, că ungurii din România nu sunt nemulțumiți, cu excepția, bine înțeles, a celor cari nu sunt preoțeați de cât de situația lor politică. Bine înțeles că nimeni nu se poate aștepta ca Ungaria să tie pe deplin mulțumită. Poporul ungar este un popor de mari patrioți și îl doare desigur gândul că teritoriul, care cândva au aparținut Ungariei, a trebuit să-i tie luate. Dar Ungaria trebuie să sfârșească prin a recunoaște că această chestiune nu aparține prezentului sau viitorului, ci aparține trecutului. Dacă s'ar permite să se aducă atingeri unui singur tratat, s'ar prăbuși toate tratatele, — și această prăbușire va avea consecințe dezastruoase.

După părerea Mea, numai pe baze economice se va putea ajunge la rezolvarea chestiunii Ungariei.

Cuvintele Suveranului au deșteptat mare interes în toată Europa.

Clerul ortodox a căpătat satisfacție. — Din București se anunță: În comisiunea specială, rânduită de congresul național-bisericesc, ca să revadă legea de organizare bisericească, dl Al. Lapedatu, ministrul cultelor, a declarat, în mod categoric, că va aduce de urgență înaintea parlamentului modificarea parțială a art. 19 și 21 din actuala lege, în senzul ca slujitorii bisericii ortodoxe să fie considerați funcționari publici, și să primească, prin buget, salarii întregi, iar nu în trecut.

Pe viitor, în noul buget, nu se vor mai defalca din salariile înscrise în buget, folosința pământurilor bisericești și a caselor parohiale, ca și beneficiul epitafului, care rămân în folosință în afară de salariu. Acest succes obținut de clerul ortodox constituie un mare câștig, întrucât clerul ortodox va avea o situațiune stabilă prin buget, fără a se mai da loc la interpretări ce nu întăresc prestigiul tot mai puternic și mai luminos al preoțimii noastre.

Asociația clerului „Andrei Șaguna”

Comunicat

Potrivit §-ului 6 din Regulamentul pentru organizarea despărțămintelor Asociației clerului „A. Șaguna”, în Postul sfintelor Paști va avea loc adunarea de primăvară a acestor despărțăminte, cu următorul

PROGRAM:

Ziua I.

Înainte de masă: Invocarea Duhului sfânt. Darea de seamă a președintelui despre activitatea cercurilor religioase și despre activitatea culturală a membrilor despărțământului. Discuții. Chestiunea cotizațiilor. Inscieri de membri noi. Alegerea delegaților pentru congresul viitor. Propuneri cu privire la activitatea viitoare a despărțământului.

După masă: Vecernie. Mărturisirea preoților și a credincioșilor, cu meditație. Text pentru meditație: *Rugăciunea înainte de spovedanie* (vezi: Carte de rugăciuni, tipărită cu binecuvântarea I. P. Sf. Arhiepiscop și Mitropolit Nicolae. Sibiu 1935 pg. 153). „Ceice sânt ai lui Hristos trupul și-au răstignit împreună cu patimile și poftele”, (Galateni 5, 24).

Ziua II:

Sf. Liturghie înainte sfântă. Predică la împărțirea preoților și a credincioșilor. Text pentru meditație: *Rugăciunea «Cinei Tale...»* „O pâine în un trup suntem noi, cei mulți; căci toți dintr'o pâine ne împărțăm”, (I Cor. 10, 17).

Sibiu, la 20 Februar 1936.

Biroul Asociației clerului „A. Șaguna”

NB. Foile eparhiale din Mitropolia Ardealului sânt rugate să reproducă acest comunicat.

„Duminea Ortodoxiei”

Duminea din 1 Martie a. c. închinată „Ortodoxiei” reimprespătează luptele înverșunate în contra iconoclastismului din veacul al VIII și IX-lea.

Dreapta credință a avut de-alungul veacurilor și până în ziua de azi multe adversități de înfruntat. Rășboiul credinței în contra necredinței e câștigat. Totuși organizarea forțelor vii constituie datoria imperativă a creștinilor noștri de azi. Fiii sfintei noastre biserici, din orașe și sate s'au angajat de bună voie să apere legea și biserica strămoșească, sub egida slujitorilor sfintelor noastre altare.

Invităm On. cler să mobilizeze pentru Duminea ortodoxiei toată suflarea creștină, toate societățile religioase din parohii: Frația ortodoxă română, Reuniunea de femei, Societatea Sf. Gheorghe și Oastea Domnului, în scopul apărării libertății creștine, a înălțării sufletelor în prăznuirea cu toată demnitatea a acelei zile memorabile.

Consiliul arhiepiscopesc

Justiția și numirile de preoți noi. — Curtea de Apel secția II-a București în complet divergență a statornicit pe ziua de 12 Februar 1936, o jurisprudență de excepțional interes.

Procesul era acesta: preotul Nicolae Radomir Moșaoia Argeș, făcuse acțiune în contencios contra hotărârei Ministerului Cultelor și Sft. Episcopie de Argeș, prin care a refuzat plata salariului dela 1 Iunie 1935, pentru motivul că a fost transferat dela o parohie extrabugetară la o parohie bugetară, iar legile de măsuri financiare interzic plata salariului până la 1 April 1936.

Curtea a admis acțiunea în totul, pronunțând anularea actului atacat obligând Ministerul Cultelor și Sft. Episcopie de Argeș, la plata salariului cu începe dela 1 Iunie 1935, stabilind astfel că preoții sunt exceptați prin art. 4 al. b. din legea măsurilor financiare urgente din 1932, prelungită în 1934 și 1935, pându-l pe acelaș picior de egalitate cu corpul ofițerească electiv. Iar în ceea ce privește jur. Cons. de Miniștri No. 242 din 11 Februar 1935, și art. 4 din legea pentru perceperea și evaluarea veniturilor publice nevorbind decât de funcțiunile publice civile și nu eclesiastice, preoții sunt exceptați, astfel încât, în corpul eclesiastic se pot face numiri noi, cu plăți de salariu în cursul exercițiului financiar din anii 1935—1936.

în obrajii lui înflorească trandafirii morții, roștește, sumbru și invariabil, o singură vorbă: niciodată, niciodată! Vorba asta par'că o auzim și noi ori de câteori încercăm să depășim cotidianul, să tindem către desăvârșire, să ne ridicăm din decădere în care ne găsim și să ne odihnim suflătele pe plaiurile albe ale idealului neperitor. Niciodată. Vorbă cu înțeles și surde rezonanțe care se repercută în sufletul nostru atât de amar și de dureros. Și totuș cerul nu este iremediabil pierdut pentru noi. Dar pentru asta trebuie să primim mesajul evanghelic pe care ni l-a adus Mântuitorul și să lăsăm ca harul divin să se reverse în bogate efluvii asupra sufletului nostru. Or noi ne năvădim destulul pământesc fără să ne mai gândim că avem și un destin ceresc și încercăm să coborâm cerul pe pământ în loc să ne ridicăm noi la el. Există totuși o categorie de oameni cari cu răvnă perseverentă și necurmată trudă încearcă să realizeze comandamentul evanghelic: „Fiți desăvârșiți precum Tatăl vostru din ceruri desăvârșit este!” Aceștia sunt călugării. Am vorbit într'un articol, apărut în această foișoară a Telegrafului Român, despre acești călugări de suflătele pentru împărăția lui Dumnezeu, cari în penumbra mănăstirilor și schiturilor, prin viața lor eroică de aspră chinovie, aduc ofrandă neincetată Stăpânului lor ceresc și se ostenesc că creeze climatul spiritual pentru regimul domniei

virtuților creștine în lume. Absolutul nu pot să-l atingă nici ei. Dar atâta vreme cât viața noastră să desfășoare, în ritm constant și prozaic, pe planul ei subsidiar și marginal, viața lor, a schimnicilor cu suflătele de vifor și vâpae, se desfășoare din plin și pe planul ei principal, ca o frumoasă rapsodie mistică, ca un biruitor cântec de slavă, ca un poem al veșniciei, ca o denie odihnită. Ei rămân idealști până la capăt, chiar dacă viața i-ar desmînți de o mie de ori pe zi și nu părăsesc aleia minunată a idealismului decât în momentul când vor auzi la ușa chillei lor degetul morții care va așterne eternitatea între ei, între lumina lină a vieții lor și lumea ale cărei trecătoare și fade bucurii ei nu le-au cunoscut. Viața lor de abnegații și de jertfe e o poveste de cristal. E o lumină aprinsă în întunerecul unei lumi dezaxate și cu valențele deschise spre toate abisurile. E un punct de reper reconfortant pentru societatea modernă care suferă de un cronic daltonism de orientare în oscilările ei dureroase și disperate.

A vorbi despre viața monahală în pragul acestor vremi de totale primeniri și renașteri sufletești, de surprinzătoare resurfecții spirituale și a chema la muncă sfântă în șantierul duhovnicesc al mănăstirilor toate suflătele dornice să evadeze spre culmile siderale ale cerului, este o datorie de primordială importanță. Azi când zac

† Dr. Zeno G. Proca

Luni în 17 Februar a. c. a fost însoțit la lăcașul odihnei de veci în cimitirul central din Sibiu, tinărul Dr. Z. Proca, chestor, detașat cu serviciul la Siguranța din București.

O boală nemiloasă i-a curmat firul vieții în ziua de 15 Februar c., fiind în etate de 30 de ani. Era unul dintre cei mai talentați fii ai Ardealului nostru.

Studiile secundare le-a făcut în Sibiu la liceul german și la liceul „Gh. Lazăr”. Licența în drept a luat-o la facultatea de drept în București, continuându-și studiile în Paris la Sorbona, unde a fost promovât doctor juris în științele financiare și economice. Teza de doctorat e considerată ca o lucrare exemplară de limpezime, profunditate și temeinicie științifică.

Intors în țară și-a făcut serviciul militar, apoi a intrat în serviciul Siguranței, în București. În anul 1934 s'a prezentat la examenul de chestor de poliție și între 150 de candidați a fost clasificat primul răușit. În anul 1935 a fost numit prin decret regal chestor la Arad, dar detașat cu serviciul în centru pe lângă dl Bianu, Directorul General al Siguranței.

Inteligența-i scripitoare a dovedit-o și prin jocul de șah, declarat fiind măestru. Era bine cunoscut prin frumoase realizări în țară și străinătate.

Moartea năprasnică l-a doborât la pământ, când își croise o carieră strălucită.

Moartea lui a îndoliat Sibiul și cercurile largi de cunoscuți. La înmormântare dl Director General Bianu a fost reprezentat prin dl C. Costescu, inspector general, care însoțit de dl chestor N. Ștefănescu a depus pe catafalc o splendidă coroană de flori naturale, cu bandă tricolor și cu inscripția: *Prețiosului colaborator: Direcțiunea Generală a Siguranței* — București. Numeroase alte coroane dela rudenii și cunoscuți încunjurau scriul.

Serviciul înmormântării l-au îndeplinit P. C. Tr. Scorobeț consilier arhiepiscopesc, E. Cioran protopop, Mihail Neagu spiritualul academiei teologice, Dr. N. Popoviciu profesor la Academie, I. Boiu paroh în Sibiu, cu diaconii catedralei I. Dinu și I. Circov, iar cântările funebre le-a executat corul studenților academiei teologice. La sfârșitul prohodului P. C. E. Cioran a rostit un mișcător panegiric. Un detașament de gardieni și muzica regimentului 90 au dat onorurile, răposatul fiind decorat cu medalia: Meritul cultural.

Societatea sibiană română și germană și multe rudenii și cunoscuți din alte părți

Probleme-Recensii-Comentarii

Popa-Lisseanu G. : Izvoarele Istoriei Românilor, Vol. VIII. Ambasadele lui Priscus, text și traducere, București, Tip. „Bucovina”, 1936: Lei 120.

Noul volum, de 147 pp., din colecția, Izvoarelor Istoriei Românilor, — (de care am luat notă în Nrele 2 și 41 din 1935), — se prezintă în aceleași excelente condiții, ca și precedentele volume apărute în această serie, datorită râvnei eruditului profesor G. Popa-Lisseanu și alcătuirii o adevărată contribuție la cunoașterea istoriei românilor din evul mediu.

Volumul VIII cuprinde textul grecesc și traducerea în românește, din istoria, — câtă a mai rămas, — a retorului Priscus Panites, a Ambasadelor Romanilor către popoare și a Ambasadelor către Romani, — toate însoțite de comentariile trebuitoare pentru a înțelege fragmentele operei și viața lui Priscus, sofistul și retorul, care a scris în grecește, deși pare a fi fost neaoș roman, și a luat parte în anul 448 la ambasada trimisă, de împăratul bizantin Teodis II, către curtea lui Attila, regele hunilor. Descrierea acestei călătorii, făcute de un martor ocular și membru însemnat în această ambasadă, aduce oarecare lumină în vremurile întunecate ale istoriei poporului român.

Constatăm astfel din nou, că lucrările istoriografice ale dlui G. Popa-Lisseanu sânt dintre cele bune, care se consultă cu folos, și care merită să fie cât mai mult sprijinite în deosebi din partea bibliotecilor noastre publice.

„Săcuime” este o numire inexactă. — A apărut de curând, ca extras din revista „Observatorul social economic” din 1935, un studiu documentat, scris de pl. prof. Dr. Aurel Gociman-Oituz, dela Academia comercială din Cluj, sub titlul Probleme românești în regiunea săcuizată, Cluj, Inst. „Ardealul”, 1935.

Broșura dlui Dr. A. Gociman, unul dintre fiii locului pe care-l descrie, stătește că numirile de: așa zisul „Ținut al săcuilor”, „Terra Siculorum”, „Secuiale Țării l-au petrecut cu adânci regrete la mormânt.

Transmitem îndureratei familii a P. C. Dr. G. Proca consilier arhiepiscopesc — și pe această cale adânc simțite condoleanțe la pierderea neuitatului Zeno.

Domnul să-l odihnească cu dreptii Lui!

„mea”, reprezintă o ficțiune geografică tendențioasă, o uzurpațiune, deoarece săcuii au venit peste o populație băștinășă românească, din vechime, a finutului. Majoritatea populației actuale a săcuilor este formată din români desnaționalizați de maghiari. În curs de veacuri românii au pierdut numeroase generații în această regiune, care a devenit un cimitir al nației noastre. Acțiunea de veromânzire, cu toată mărimea și greutatea operei, trebuie înfăptuită pas de pas. Studiul dlui Gociman înfățișează sumar modul cum are să se desfășoare această acțiune, în care ve lângă inițiativa particulară, negreșit și biserica își are roprumpănit, — sarcina de căpetenie revenind statului, în ceea ce privește coordonarea, sistematizarea, dirijarea și controlul acțiunii.

Dela Episcopia Misionară ortodoxă română din America primim astăzi întâia Pastorală și Calendarul pe 1936, sub titlul Solia, pentru românii din America, editat de această episcopie.

În pastorală sa P. Sf. episcop misionar Policarp spune păstoriților săi, că a venit la danșii ca părinte sufletesc, păstor și sfătuitor, îi cheamă la muncă și luptă pe toți ceice păstrează dragoste de Biserica și de așezămintele noastre, în scop de-a întemeia statornic episcopia misionară pentru America și a înfiripa, sub pavăza bisericii, o frumoasă viață creștină și românească, așa cum e tradiția trecutului nostru; „păstrând legătura strânsă cu Țaramamă și cu Biserica-mamă, cu întreg sufletul românesc, pentru care soarele răsare la București, ori pe ce meleaguri ar fi el”, — P. Sfințitul episcop Policarp cere fiilor săi sufletesți să fie plinitori statului apostolesc: „Tot sufletul să se supună stăpânirilor celor mai înalte, că nu este stăpânire fără numai dela Dumnezeu”, (Rom. 13, 1).

Calendarul „Solia”, bogat ilustrat cu clișee reprezentând bisericile și preoțimea și alte figuri de seamă din țara de peste Ocean, cuprinde Tabloul statistic (șematismul) episcopiei cu toate parohiile ce o compun în număr de 64, arondarea protopopiatelor fiind în curs.

Informațiuni despre biserica ortodoxă din America, putând servi ca material pentru istoria vieții românești din Lumea nouă, și altă interesantă lectură, în versuri și proză, întregesc cuprinsul Calendarului, care se prezintă ca o lucrare îngrijită și reco-

mandabilă tuturor celorce poartă interes pentru viața și traiul fraților noștri de departe.

Reținem, la acest loc, faptul că Episcopia ortodoxă română din America întrefine o Bibliotecă și Sală de lectură a Episcopiei și face apel către autorii români și Casele de editură din țară să binevoască a jertfi câte un exemplar din cărțile și revistele tipărite acolo, pentru Biblioteca Episcopiei misionare ortodoxe române în America, (la adresa: 6207 Detroit Avenue, Cleveland, Ohio, U. S. A.), sprijinind, pe această cale toate bunele năzuințe ale episcopiei într-o putea birui greutățile începutului și a-și împlini în mod cât mai desăvârșit misiunea religioasă și culturală.

Festival în Mediaș. — Reuniunea femeilor ordoxe române din Mediaș a organizat în 9 Febr. c., în sala „Strugure”, un frumos festival artistic-literar, la care a luat parte o numeroasă și selectă asistență.

Dupăce s'a reprezentat o piesă teatrală și s'au recitat câteva poezii alese, urmate de cântări clasice executate admirabil, pâr. Dr. Nicolae Popoviciu, prof. la Academia teologică din Sibiu, a conferențiat despre Creștinismul dinamic și mila creștină, insistând asupra vremurilor materialiste de astăzi. Conferențiarul face călduros apel la bunii români să urmeze pilda Mântuitorului și să facă opere caritative, înlocuind creștinismul steril printr'un creștinism dinamic, cel al faptei. De încheiere arată importanța Reuniunilor de femei în viața socială și în mijlocul frământărilor de astăzi, laudând inițiativa și străduințele reuniunilor pentru opere caritative și pentru înfrumusețarea bisericilor parohiale.

Comitetul Reuniunii femeilor, în frunte cu dna Cornelia Crăciun, se poate felicita de reușita festivalului. Venitul net a atins frumoasa sumă de 12.000 Lei destinați pentru înzestrarea bisericii ortodoxe din Mediaș cu covoarele necesare.

De încheiere trebuie să amintim cu laudă numele persoanelor care au contribuit, cu prestațiile lor, la reușita festivalului, sânt anume: dna Veronica Miuță-Mușetescu, profesoară de muzică, dra Virginia Bude, dna Natalia Papp, dnii învățători G. Muntean și Ștefan Bărbat, și dl profesor Schuller ca acompaniator la pian. Coresp.

Cerc cultural. — În ziua de 16 l. c. s'a ținut în Cața, sub președinția dlui Fl. Geamăn, învățător-director, ședința cercului cultural învățătoresc în comuna

la pământ toate valorile false și când se pune accent de mare vigoare pe descifrarea adevăratei fețe a timpului, a vorbi despre acele comori de spiritualitate creștină și românească cari ilustrează elocvent una din cele mai splendide pagini din istoria Bisericii noastre, despre mănăstirile cari își revendică cu tărie drepturile uzurpate, înseamnă să ne împlinim o poruncă dela care nu putem deroba fără să comitem o trădare. Căci dacă în vadurile mănăstirilor se potolesc cele mai chinuitoare uragane sufletești, nu-i mai puțin adevărat că ele au o înaltă și incontestabilă semnificație socială și de pe altarele lor se va ridica iarăși aurora unei definitive biruinți a creștinismului și a idealului evanghelic. Nu, niciodată mănăstirile nu pot fi un loc de indolență și de rugină pentru oamenii înfrânți în bătălia vieții. Niciodată, un loc de hibernare și de placiditate sufletească, de apatie sau de agrement. Aici, în mănăstiri, se potențează marile idealuri ale omului, se ierarhizează țelurile vieții omenești, scoțându-se în relief țelul cardinal, se întărește la focul cerului armătura sufletului omenesc, de aici pornesc exemplele de eroism și de vitalitate spirituală, aici se afirmă și se galvanizează virtuțile creștine și din aceste vetre duhovnicești trebuie să pornească marea cruciadă misionară a atleților lui Hristos care să vestească împărăția lui Dumnezeu. Se ultragiază cele mai sfinte sentimente ale

omului când se spune că mănăstirile sunt pepiniere de oameni leneși și agramați, și se uită că din cinul monahal au ieșit cele mai distinse și mai proeminente figuri bisericesti cari au ilustrat catedre universitare, scaune episcopicești, sau misionari entuziaști și temerari, cari au dus Cuvântul Domnului până la marginile pământului. Mănăstirile sunt citadele de cremene ale Duhului Sfânt, sunt ostroave de lumină și înviere, sunt focare puternice de iluminare și trăiri lăuntrice, sunt turnuri de ivoriu în care cei mai umili și mai devotați slujitori ai Mântuitorului, fără să uite o singură clipă că nu sunt altceva decât niște netrebnece slujii, își dăpână zilele în soliloquii edificatoare și cântec de laudă și ridică fanionul credinței mântuitoare spre regiunile insondabile ale cerului. Acolo, în aceste lăcașuri de închinare, cari stau de veacuri sub aripile ocrotitoare ale bisericii, se traduce în realitate cea mai înaltă concepție de viață și se scrie cea mai măreață epopee a creștinismului. Acolo se aude din miez de ziua până în miez de noapte vocea unui călugăr detașat de lume: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu, și toate celelalte vi se vor adăoa vouă”. Și timbrul cald al vocii călugărului trezește în sufletele noastre reverii de primăvară cu soare veșnic. În văile imperiale ale munților se aude o melopee fermecător de suavă și de dulce, un imn de slavă și de biruință ce se ridică de pe altarele mănă-

stirilor și pe care freamătul de codru îl duce departe: imnul vieții asupra morții. Când toate porțile din lume sunt zăvorâte satanic, cu rânjat sardonice, de cei cari jubilează și se desfată la banchetul vremelnicilor, o singură poartă rămâne larg și pururi deschisă: poarta mănăstirilor, poarta milostivirii Domnului, poarta sfințeniei. Intrați prin această poartă, voi toți cari vă cunoașteți menirea crucială a vieții, luați asupra voastră jugul plăcut al Domnului și arătați-ne și nouă ostrovul verde al depășirii înșenării și al mântuirii.

Cunoașteți povestea mănăstirii Brâncoveanu dela Sămbăta de sus? E o poveste de vraje, cu tălc de străfulgerare dumnezească. Cine ar putea contesta că reinvierea acestei mănăstiri n'a fost un semn de sus? Un stejar creștea, ca o minune, pe acoperișul acestei mănăstiri, atunci când din mândra citorie voveodală nu mai rămăseseră decât ruinele cari evocau din negură de veac apus silueta Domnului mort pentru credința străbună. Stejarul se înălța an de an și grăia, — cu freamătul frunzelor sale, atunci când tăcea oamenii, — de biserica din care își extrăgea seva în mod miraculos. Parcă ridica o rugăciune mută pentru reinvierea ei. Și mănăstirea a fost reinviată prin strădania unui luminat ierarh. Rugăciunea elegiacă a stejarului a fost împlinită. O poveste duioasă care vorbește cu tărie de adevăr irecuzabil despre menirea neperitoare a mănăstirilor.

Mănăstirile sunt ostroave de lumină și înviere sufletească.

V. Sămărtinean

In miezul iernii...

— O întâmplare din viața preoțescă de demult —

Era în anul 1831. Earna își deslănțui gerul, învățoșat de crivățul sbiciuitor. Ninsorea, pornită din ajun de Crăciun, încetă pela Bobotează, dupăce înveșmântase pământul în haina albă și curată a iernii. Nu vedeai vale, nici părau, totul era acoperit de troene de omăt purtate pe aripile vântului.

Pe poteci de munte cădeau paseri înghețate, stejarii crepau în pădure de frigul năprasnic, ear prin cătunele troenite se respăndeau vești zilnice despre prădăciunea haitelor de lupi...

Pe atunci, paroh în *Gurasada*, din părțile Hunedoarei, era pâr. Ioan Olariu, care avea însărcinarea să satisfacă trebuințele sufletești ale parohienilor așa de mulți la număr. Aparțineau adevărat acestei parohii, ca filii, comunele: Runcșor, Brădătel, Vica, Boiurile, Cărmăzinești și Dănulești.

Timpuri grele, preoți și popor asupriți de o stăpânire vitregă. Tineri, cari să se îndrepte spre Sibiu sau Arad, pentru hirotonire într-o preoție, erau prea puțini. Din lipsă de preoți, iată și pâr. Ioan avea să ostenească, ziua și noaptea, peste văi și păraie, pentru a săvârși aici o sfeștanie, colo o înmormântare, un botez sau cununie.

Era Dumineca a patra, între posturi, când părintele Ioan, odată cu zorile dimineții, făcându-și o sfântă cruce, încălecă pe surul sprinten și bocșan, cu molitvelnicul înfășurat în patrafir, așezat în

Racoșul de jos, jud. T. Mare, la care au participat învățătorii din acea regiune, precum și dl. I. Rodeanu, revizor școlar-Sighișoara. Lecția practică la cl. V a fost ținută de inv. V. Muntean.

La ora 11 a. m. învățătorii, în frunte cu dl. revizor, au plecat la biserică, asistând la sfta Liturghie slujită de preotul local, Victor Iacob și pâr. Miron Maier-Brăteiu.

La finea sf. liturghii pâr. Maier a predicat credința din urmă, îndemnând credincioșii să se poarte în așa fel ca să treacă cu toții, când va fi judecata din urmă, de-a dreapta Mântuitorului.

După terminarea serviciului divin, învățătorii s'au întrunit în ședință intimă.

La ora 2 d. m., în fața unui numeros public s'a desfășurat o frumoasă serbare culturală împreună cu recitări, coruri și teatru.

Frumos a vorbit dl. Fl. Geamăn, arătând datorită de a iubi instituțiile noastre: sfânta Biserică și școala dela cari ne vine mântuirea.

Bună impresie a făcut cuvântarea părintelui Iacob, cu îndemn de a ne întoarce earăși la Hristos.

Astfel de sărbători aduc roadă bună, în deosebi în ținuturi ca ale noastre, pornite pe calea de a se reromaniza.

A apărut cartea de mare valoare: **Puncte cardinale în haos**, de Nichifor Crainic.

Marile probleme cari frământă generația de azi sunt străbătute și rezolvate în această carte în chip luminos și magistral.

Titlul sugestiv al volumului, perfect adecvat cuprinsului, îl recomandă cum nu se poate mai bine.

Este una din cărțile decisive ale epocii noastre. Asupra ei se cade se revenim. În special preoțimea va afla în ea minunate arme spirituale și un sens precis în opera de educație socială pe care o are de îndeplinit.

Prețul 70 lei. De vânzare la orice librărie.

Pe cine laudă „Unirea”? — Nu se va găsi în „Unirea” blăjană niciodată un cuvânt de laudă la adresa vre-unui mare bărbat român, dacă acela se va întâmpla să fie ortodox, ceea ce fatal va fi așa în 99%. Creatorii culturii române și luptătorii neobosiți în slujba neamului nu se pot bucura din partea „Unirii” decât doar de zeflemele și ironii de un haz dubios și inconștient. Chiar la moartea lor, în corul unanim de regrete și aprecieri, „Unirea” se va prezenta cu nota stridentă a denegărilor și obiecțiilor. Nu mergem mai departe decât la cazul recent al morții marilor luptători naționali, cari au fost episcopii Roman Ciorogariu și Nicolae Ivan.

desagii dela oblânc. Se îndrepta grăbit, trecând din când în când mâna prin barba stufoasă pentru a șterge promo-roaca și sloeții cari îi împrejmuiau fața. Era îngândurat. Iși făcea planul zilei și nădăjduia în ajutorul lui Dumnezeu, care-l va feri de rele și primejdii. Se îndreptă spre Cărmăzinești; aici slujii sf. Liturghie și mai avea trei cununii și patru boteze. Trecu apoi în *Boiul de sus*, unde îl așteptau două cununii, și un bolnav, de împărțit; ca după aceasta să fi în *Runcșor* la o sfeștanie și o înmormântare.

Se înnopta. Lună pe cer, și nici un nor, semn de mare ger la noapte. Părintele Ioan, frânt de oboseală, dar cu sufletul plin de mulțumire către Tatăl ceresc, care i-a ajutat să le săvârșească pe toate — îndemna surul spre dealul ce-l despărțea de parohia sa. Părași Runcșorul în amurg cu toate că știa cât e de greu drumul în vremea aceasta. Se gândea și la lupii cari puteau să-i iese în drum din codrul de fagi și goruni și-i părea rău că nu ascultase de cuvintele episcopului din Runcșor care îl poftise să poposească la el peste noapte. Voia el să rămână nu-i vorbă, — dar se gândea la cei de acasă, la preoteasa Ruxanda și la Alexă cel mic, că-i lăsase bolnavi...

Stelele scăpărau tot mai viu, luna plină lumina ca ziua pârta străjuită de fagi, pe care pășea surul suflând din greu sub povara părintelui și a desagilor.

Dar îndată ce moare sau are vre-o aniversare vre-un prelat exotic, care n'a avut nici în clin, nici în mânăci cu luptele noastre pentru libertate și cultură, ci cel mult vre-o incidentală întâlnire, impusă de serviciul lui, cu vre-un uniat din România, „Unirea” își deschide larg coloanele și plânge și laudă de parcă nu știi ce peatră de temelie dela edificiul României mari s'a mutat dela locul ei.

Procedul ilustrează cum se poate mai elocvent sensul în care se mișcă simpatia și interesul Blajului, prezent doar fizic în România.

Mai deunăzi cine lauda mai mult pe nunțul Marmaggi, din prilejul ridicării lui la rangul de cardinal, decât „Unirea” și alți uniți mănuiitori de condeiu? Într'un articol, care mirosea a produs de oaie, acest turbulent comisar papal era făcut deadreptul victimă a guvernului român care îl poftise odinioară peste graniță, deoarece poruncise românilor uniți să nu intre în biserică la încoronare, ci să stea înfunați protestând în societatea unguirilor.

După aceasta și altele asemenea, Marmaggi e declarat mare binefăcător al neamului românesc.

Cazul se repetă acum cu cardinalul Sincero. Și acesta, cu prilejul morții, e tămâiat prelung de „Unirea” și declarat prieten al neamului nostru, nu pe baze de alte argumente, ci pentru că așa e „convins” celce scrie panegiricului.

Lauda aceasta e cu atât mai revoltătoare, cu cât cardinalul Sincero a fost acela care a prezidat serbările revizioniste dela Budapesta în August 1930, învățând numai pentru aceasta ungurește și vorbindu-le Ungurilor de Ungaria sfântului Ștefan. Atunci s'a montat grandiosul și semnificativul „marș triumfal” pe Dunăre, cu „sfânta” coroană ungară împodobind vaporul oficialității.

Autorul panegiricului din „Unirea”, care va fi așteptând cine știe ce recompensă papală pentru fapta sa, declară naiv(?) că un preot român, — aflat atunci la Budapesta, n'a auzit din gura cardinalului nici o singură vorbă în favoarea politicii revizioniste.

Te cuprinde desgustul când vezi atâta nedemnităte: să-ți umpli, tu valah lovit și disprețuit, foaia de ditirambe la adresa aceluia cari nu numai că nu se sinchiesc de tine, ci se angajează fericiți și plini de îngăduință și de insinuantă încurajare în hora și în sgomotul revizionistilor...

Ordinul iezuiților. — Clarissimi dela *Unirea* blăjană, aspirând probabil la demnitate de monseniori, nu se obosesc în arderea tămâii închinată proslăvirii ordinului

iezuitic, — ordin osândit fără apel de cei mai însemnați oameni ai lumii de ieri și de azi.

Când păreri și judecățile somităților sânt declarate, din partea acelor clarissimi, pur și simplu «lătrături» (vezi *Unirea* mai nouă), este o prea învederată dovadă a neputinței mintale sălășluite la cei din grupul telefonist al oficiosului uniat de pe Târnave (care nu știe nici măcar atâta că împărăteasa Catarina II a Rusiei ocrotise pe iezuiți numai ca răsvrățiți împotriva papei).

Alături de păreri și mărturisiri capetelor încoronate, care condamnă ordinul iezuiților (cum am arătat în numărul 7 din a. c.), vom spicui, la întâmplare, și alte păreri de acelaș fel și judecăți ce rămân definitive.

Bismarck, omul genial, a recunoscut în mai multe din cuvântările sale publicate cât de primejdios este ordinul iezuiților și puterea lor, zicând: „Ordinul iezuiților este o reunire de oameni iscusii, în scop de stăpânire lumească, și cu mare succes... Frideric cel Mare care avea în vremea sa (deplină) putere, n'avea să se teamă (de puterea iezuiților). Catarina (Rusiei) avea și mai mare putere; cu un singur gest era în stare să nimicească tot ce a tolerat în acțiunile iezuitice”, (*Bismarck* arată motivul pentru care Frideric cel Mare și Catarina II tolerau pe iezuiți: aceștia, iezuiții, le erau spre folos, dar se găseau cu totul la cheremul suveranilor pomeniți). „Iezuiții merg totdeauna cu regalitatea absolută, cu parlamentarismul absolut, sau cu democrația absolută. Ei totdeauna vor înota așa, ca să rămâie d'asupra și să păstreze o putere oarecare, poate chiar îndestulătoare, prin bogăția lor mereu crescândă... Primejdia (iezuitismului) zace în toată organizația lor internațională, în renegarea și desfacerea lor din orice legătură națională, și în sfărmașarea și descompletarea legăturilor naționale și a ori căruia avânt național acolo unde (iezuiții) se pot apropia...”

Döllinger (catolic), când scrie despre iezuiți, își aduce aminte de proverbul oriental care a caracterizat pe turcii de altădată: «Unde își pune turcul piciorul, acolo nu mai crește erba»; arată apoi rolul fatal jucat de acest ordin în deosebitele țări din continente.

Pichler (necatolic) utilizând păreri filosofului *Leibniz*, declară, că nu poate fi vorbă de pace (între catolici și protestanți), cât timp stăpânesc iezuiții.

Axioma ordinului este, cum se poate dovedi din tot ce a practicat în trecutul lui, că: «*Scopul sfintește mijloacele*», adică: un scop bun permite întrebuițarea de mijloace imorale, — fapt recunoscut și în scrisori de-ale unor iezuiți, — pe lângă toată tăgăduirea obișnuită firii iezuitice.

INFORMAȚIUNI

Știre personală. I. P. Sf. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a plecat Marți în 18 c. la București în interes bisericesc. I. P. S. Sa va prezida ședința de Mercuri, 19 c. a Comisiunii pentru modificarea Legii bisericești, comisiune instituită de Congresul național-bisericesc în sesiunea sa trecută.

Sf. Sinod e convocat în sesiunea de primăvară pe data de 10 Martie a. c.

Câteva cifre. La alegerile recente dela *Hunedoara* și *Mehedinți*, care au decurs în liniște, mulți alegători s'au abținut dela vot: astfel, la *Hunedoara* cam o treime din alegători n'a votat. Din 93 mii înscrși, au votat 65 mii. Candidatul guvernului a obținut rotund 25 mii, care, adunate cu cele ale național-creștinilor, 7200, — întrec numărul voturilor obținute de candidatul național-țărănist. — În *Mehedinți*: înscrși 73 mii alegători, votează 51 mii, se abțin 21 mii; candidatul național-țărănist obține 20 mii voturi față de 29 mii căpătate de celelalte liste. — Aleși au fost: dnii Ghiță Pop și Dr. N. Lupu, național-țărăniști.

Societatea națională de Cruce Roșie, filiala *Sibiu*, a primit, până acum, contribuiri pentru infometații din *Basarabia*, în sumă de 83.265 Lei.

Mulțumire. Consiliul parohial ortodox român din parohia *Nevoies*, protopopiatul *Băița*, educă vii mulțumiri, pe această cale, societății „Mica” din *Brad* și dlui C. Bursan, deputat de *Hunedoara*, pentru fapta creștinească de a fi donat 2000 Lei, respectiv 1000 lei, în vederea procurării unui rând de odăjdii pentru sfânta biserică ortodoxă română din loc. — În numele consiliului parohial: Pr. *Pavel Dinis*.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din *Sibiu*. Duminecă, 23 Februar 1936, va predica părintele Gh. *Secaș*.

Nr. 1265—1936

(6) 1—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a *Mada*, protopopiatul *Geoagiu*, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în *Telegraful Român*, cu următoarele venituri:

1. Întregirea salariului dela stat conform coalei B.
2. Sesiune parohială 10 jugăre.
3. Doi dubli decaltri cucuruz cu tului dela circa 120 familii.
4. Folosirea cimitirului.
5. Locuință în natură.
6. Lemne pentru foc.
7. Drept de pășunat.
8. Stola obișnuită.

Reflecții la acest post își vor înainta cererea de concurs conform regulamentului, în termenul de 30 zile, având a se prezenta în vreo *Duminecă* sau sărbătoare la biserică, spre a face cunoștință cu poporul. Candidații vor prezenta autorizația de concurs dela I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Nicolae*, și după prealabila încuviințare a oficiului protopopesc al *Geoagiului* se vor prezenta și în parohie.

Sibiu, din ședința senatului bisericers, ținută la 11 Februar 1936.

Consiliul arhiepiscopesc

Nr. 65—1936

(5) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă bolnavul paroh *Aron Flucș* din *Săcel*, de clasa II-a protopopiatul *Săliște*, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în *Telegraful Român*.

Venitele sunt:

1. Jumătate din salariul pe care-l primește preotul *Aron Flucș*, dela Stat;
2. Jumătate din sesiunea parohială; precum și jumătate din venitele stolare ale parohiei.

Concurenții având autorizația arhiepiscopescă își vor înainta cererile instruite în regulă subsemnatului oficiu protopopesc în termen legal și se vor prezenta în comună spre ai cunoaște poporul

Săliște pe la 11 Februar 1936.

Oficiul protopopesc al *Săliștei* în înțelegere cu Consiliul parohial din *Săcel*.

Dr. *Dumitru Borcia*
protopop

Cereți, dela *Librăria Arhidiecezană Sibiu*, cartea acum apărută:

ISTORIA BISERICII și a vieții religioase a românilor din Transilvania, — lucrare datorită distincției scriitor și istoric *Ștefan Metes*.

Intellectualii noștri, preoți și mirenii, precum și bibliotecile populare, au prilej de-a procura această prețioasă carte ce li se recomandă cu toată căldura.

Au apărut următoarele compoziții muzicale de *Timotei Popovici*:

1. **Cântările liturgiei** pentru voci mixte ediție nouă primentă și îmbogățită. Un exemplar legat frumos Lei 200.—
2. **Cântările liturgiei** pentru 3 voci egale ediția V-a. Un exemplar legat frumos Lei 100.— De vânzare la *Librăria Arhidiecezană Sibiu*